মণিপুৰ ৰাজ্য আৰু আনএজন

বনাম

কে. এছ. এইচ. মইৰাঙ্গনিন্থৌ সিং আৰু অন্যান্য

২৬ফেব্ৰুৱাৰী, ২০০৭

[ন্যায়াধীশ এছ. বি. সিনহা আৰু ন্যায়াধীশ মাৰ্কাণ্ডে কাটজু]

মণিপুৰ হোম গাৰ্ডছ আইন, ১৯৬৬- ধাৰা ৪(৪) আৰু ধাৰা ৮- মণিপুৰ হোম গাৰ্ডছ ৰুলচ, ১৯৮১- ৰুল ৩, ৰুল ৭ আৰু ৰুল ৮- গৃহৰক্ষী বাহিনীৰ সেৱা নিয়মিত কৰা আৰু নিয়মীয়া দৰমহাৰ স্কেল প্ৰদানৰ বাবে আবেদন দাখিল- উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ দ্বাৰা অনুমোদিত- সঠিকতা- উপস্থাপন কৰে, সঠিক নহয়- গৃহৰক্ষীৰ প্ৰাৰম্ভিক নিযুক্তি ৩বছৰৰ বাবে হয়- পৰৱৰ্তী পুনৰ নিযুক্তি কমাণ্ডেন্টৰ বিবেচনামতে হয়- গৃহৰক্ষী বাহিনী হৈছে জৰুৰীকালীন অৱস্থাত ব্যৱহাৰ কৰিব লগা এক স্বেচ্ছাসেৱী সংৰক্ষিত বাহিনী- আৰক্ষী, অৰ্ধ সামৰিক বাহিনী বা সেনাৰ দৰে সেৱা নহয়- সেৱা আইন- নিয়মিতকৰণ।

বিভিন্ন ৰাজ্যৰ হোম গাৰ্ডছ আইন- য'ত আইনৰ ব্যৱস্থাসমূহ কঠোৰভাৱে পালন কৰা হোৱা নাই- এনে ৰাজ্যসমূহত হোম গাৰ্ডছৰ বাবে পুঁজি মুকলি নকৰাৰ কথা বিবেচনা কৰিবলৈ কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰক পৰামৰ্শ।

উত্তৰদাতাসকলে হোম গাৰ্ড হিচাপে তেওঁলোকৰ সেৱা নিয়মীয়া কৰাৰ বাবে আৰু নিয়মীয়া দৰমহা নিৰিখ প্ৰদানৰ বাবে কেইবাখনো লেখ আবেদন দাখিল কৰিছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে আবেদনৰ অনুমতি দিয়ে আৰু ৰাজ্য চৰকাৰক উত্তৰদাতাসকলৰ সেৱা নিয়মিত কৰিবলৈ আৰু অসামৰিক পদত অধিষ্ঠিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীসকলক প্ৰদান কৰিবলগীয়া পেন্সনৰ সুবিধাসহ সকলো সেৱাৰ সুবিধা প্ৰদান কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়ে। সেয়েহে বৰ্তমানৰ আপীলসমূহ।

আপীলৰ অনুমতি প্ৰদান কৰি আদালতে

উপস্থাপন কৰে- ১. *কৰ্ণাটক ৰাজ্যৰ সচিব আৰু অন্যান্য বনাম উমা দেৱী আৰু অন্যান্য*ৰ ক্ষেত্ৰত এই আদালতৰ সাংবিধানিক বিচাৰপীঠৰ ৰায়ৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত, এই আদালতে সেৱাত নিয়মিতকৰণৰ নিৰ্দেশ দিব নোৱাৰে। যিহেতু আদালতৰ নিয়মিতকৰণৰ নিৰ্দেশ দিয়াৰ কোনো ক্ষমতা নাই, সেয়েহে এইটোও অনুসৰণ কৰা হয় যে, নিয়মীয়া কৰ্মচাৰীসকলক প্ৰদান কৰিবলগীয়া সুবিধা প্ৰদানৰ নিৰ্দেশ দিয়াৰ কোনো ক্ষমতা আদালতৰ নাই। [দফা ৭] [৭- ই]

কৰ্ণাটক ৰাজ্যৰ সচিব আৰু অন্যান্য বনাম উমা দেৱী আৰু অন্যান্য, [২০০৬] ৪ এছ.চি.চি. ১, অনুসৰণ কৰা হৈছিল।

মণিপুৰ হোম গাৰ্ডছ এক্ট, ১৯৬৬ আৰু মণিপুৰ হোম গাৰ্ডছ ৰুলচ, ১৯৮১-ৰ ব্যৱস্থাৰ পৰ্য্যালোচনাই দেখুৱায় যে, হোম গাৰ্ডছ এক সংৰক্ষিত বাহিনী আছিল যাক জৰুৰীকালীন অৱস্থাত ব্যৱহাৰ কৰিব লাগিছিল, কিন্তু ই আৰক্ষী, অৰ্ধসামৰিক বাহিনী বা সেনাৰ দৰে সেৱা নাছিল, লগতে এজন সদস্যৰ ৫৫বছৰ বয়সলৈকে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰাৰ কোনো অধিকাৰ নাই। প্ৰাৰম্ভিক নিযুক্তি ৩বছৰৰ বাবে হ'ব আৰু পিছত হোম

গার্ডছৰ এগৰাকী সদস্যক পুনৰ নিযুক্তি দিয়াটো কমাণ্ডেন্টৰ(কমাণ্ডেন্ট জেনেৰেলৰ বিষয় অনুমোদন সাপেক্ষে) বিবেচনাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। হোম গার্ডছৰ ধাৰণাটো আছিল আইন-শৃংখলা বজাই ৰখাৰ বাবে আৰু বানপানী, জুই, দুৰ্ভিক্ষ আদিৰ দৰে জৰুৰীকালীন অৱস্থাৰ মোকাবিলা কৰাৰ বাবে আৰু অসামৰিক প্ৰতিৰক্ষাৰ বাবে আৰক্ষীৰ সহায়ক হিচাপে থকা এক স্বেচ্ছাসেৱী নাগৰিক বাহিনী। [দফা ১২, ১৩ আৰু ১৪] [১৯৬-এফ.-জি.-এইচ.]

ৰাজেশ মিশ্ৰ বনাম গভাৰ্ণমেন্ট অৱ এন.চি.টি. অৱ দিল্লী, ৯৮(২০০২) ডি.এল.টি. ৬২৪(ডি.বি.), অনুমোদিত।

[আদালতে পৰ্যবেক্ষণ কৰিছিল যে, কেইবাখনো ৰাজ্যত হোম গাৰ্ডছ আইনৰ অপব্যৱহাৰ হোৱা দেখা গৈছে, আৰু সেয়েহে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে এনে ৰাজ্যত হোম গার্ডছৰ বাবে পুঁজি মুকলি নকৰাৰ কথা বিবেচনা কৰিব পাৰে য'ত এই আইনৰ ব্যৱস্থাসমূহ কঠোৰভাৱে পালন কৰা হোৱা নাই।]

দেৱানী আপীলীয় ক্ষেত্ৰাধিকাৰঃ দেৱানী আপীল নং ১৮৯৭-১৯০১/ ২০০৬।

১৯৯৫চনৰ ৯৭নং আৰু ১৯৯৬চনৰ ১৪ৰ পৰা ১৭নং লেখ আপীলত গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ০৯-০৬-৯৯তাৰিখৰ বিচাৰ আৰু চূড়ান্ত আদেশৰ পৰা।

আবেদনকাৰীৰপক্ষত ভি. এন. গণপুলে, খোৱাইৰকপাম নোবিন সিং আৰু এছ. বিশ্বজিত মেইতেই।

উত্তৰদাতাৰপক্ষত চ'ল. জেনেৰেল জি. ই. বাহনৱতী, এছ. কে. ভট্টাচাৰ্য, এল. কে. পাওনাম, অজয় কুমাৰ পোৰৱাল, দেৱদত্ত কামত, হৃষিকেশ বৰুৱা আৰু সুষমা সুৰি।

আদালতৰ ৰায় প্ৰদান কৰে-

ন্যায়াধীশ মাৰ্কাণ্ডে কাটজু, ১. ১৯৯৫চনৰ ৯৭নং আৰু ১৯৯৬চনৰ ১৪ৰ পৰা ১৭নং-ত লেখ আপীলত গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়, ইম্ফল পীঠৰ ০৯-০৬-১৯৯৯ তাৰিখৰ বিচাৰাধীন ৰায়ৰ বিৰুদ্ধে এই আপীলসমূহ দাখিল কৰা হৈছে।

২. পক্ষসমূহৰ বিদ্বান পৰামৰ্শদাতাৰ পৰামৰ্শ শুনাৰ লগতে নথি পৰ্যবেক্ষণ কৰা হৈছে।

৩. এইটো প্ৰতীয়মান হয় যে, উত্তৰদাতাসকলে গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ত কেইবাখনো লেখ আবেদন দাখিল কৰিছিল যাতে তেওঁলোকৰ সেৱা হোম গাৰ্ডত নিয়মিত কৰা হয় আৰু তেওঁলোকক নিয়মীয়া দৰমহা দিয়া হয়।

৪. বিদ্বান একক ন্যায়াধীশে তেওঁৰ ৰায়ৰ দ্বাৰা ৰাজ্য চৰকাৰক লেখ আবেদনকাৰীসকলৰ সেৱা নিয়মিত কৰিবলৈ আৰু অসামৰিক পদত অধিষ্ঠিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীসকলক প্ৰদান কৰাৰ দৰে পেন্সনৰ সুবিধাকে ধৰি সেৱাৰ সুবিধা প্ৰদান কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়ে। বিদ্বান একক ন্যায়াধীশগৰাকীয়ে লগতে নিৰ্দেশ দিয়ে যে, হোম গাৰ্ডত ১০বছৰ সেৱা আগবঢ়োৱা কৰ্মচাৰীসকলৰ সেৱা নিয়মিত কৰিব লাগে। বিদ্বান একক ন্যায়াধীশগৰাকীয়ে ইয়াৰোপৰি আইনখনৰ নিয়ম সংশোধন কৰাৰ নিৰ্দেশ দিয়ে।

৫. বিদ্বান একক ন্যায়াধীশৰ উক্ত ৰায়ৰ বিৰুদ্ধে খণ্ড বিচাৰপীঠৰ আগত এক আপীল দাখিল কৰা হৈছিল।

৬. খণ্ড বিচাৰপীঠে ৰায় দিছিল যে, বিদ্বান একক ন্যায়াধীশৰ আইনখন আৰু নিয়মসমূহৰ প্ৰত্যক্ষ সংশোধনীৰ কোনো ক্ষমতা নাই, আৰু আমি এই দৃষ্টিভংগীৰ সৈতে সম্পূৰ্ণৰূপে একমত কিয়নো আইনখন কেৱল বিধানমণ্ডলৰ দ্বাৰাহে সংশোধন কৰিব

পাৰি আৰু নিয়মসমূহ কেৱল ৰাজ্য চৰকাৰে বা মণিপুৰ হোম গাৰ্ডছ আইন, ১৯৪৭ৰ অধীনত ক্ষমতাপ্ৰাপ্তসকলেহে সংশোধন কৰিব পাৰে। অৱশ্যে, খণ্ড বিচাৰপীঠে বিদ্বান একক ন্যায়াধীশৰ বিচাৰত দিয়া আন নিৰ্দেশনাবোৰ সমৰ্থন কৰিছিল।

৭. আমাৰ অভিমত যে, *কৰ্ণাটক ৰাজ্যৰ সচিব আৰু অন্যান্য বনাম উমা দেৱী আৰু অন্যান্য*, [২০০৬] ৪ এছ.চি.চি. ১-ত এই আদালতৰ সাংবিধানিক বিচাৰপীঠৰ ৰায়ৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত, এই আদালতে সেৱাত নিয়মিতকৰণৰ নিৰ্দেশ দিব নোৱাৰে। যিহেতু আদালতৰ নিয়মিতকৰণৰ নিৰ্দেশ দিয়াৰ কোনো ক্ষমতা নাই, সেয়েহে এইটোও চোৱা হয় যে, নিয়মীয়া কৰ্মচাৰীসকলক প্ৰদান কৰিবলগীয়া সুবিধা প্ৰদানৰ নিৰ্দেশ দিয়াৰ কোনো ক্ষমতা ইয়াৰ নাই।

৮. এইটো উল্লেখ কৰিব পাৰি যে, হোম গাৰ্ডছ আইন জৰুৰীকালীন অৱস্থাত সেৱা আগবঢ়োৱাৰ বাবে এক স্বেচ্ছাসেৱী সংস্থা হিচাপে গঠন কৰা হৈছে আৰু সেয়েহে এই ব্যৱস্থা সেনা, অৰ্ধ সামৰিক সংগঠন বা অসামৰিক আৰক্ষীৰ দৰে আন সংগঠনৰ সৈতে সমভাৱে বিবেচনা কৰিব নোৱাৰি।

৯. আমি মণিপুৰ হোম গাৰ্ডছ আইন, ১৯৯৬ সাৱধানে পৰ্যবেক্ষণ কৰিছো। ধাৰা ৪(৪) তলত দিয়া ধৰণে কোৱা হৈছেঃ

> "এই দিশত প্ৰস্তুত কৰা যিকোনো নিয়মৰ অধীনত, হোম গাৰ্ড সংগঠনত সেৱা আগবঢ়াবলৈ এজন হোম গাৰ্ডৰ প্ৰয়োজন হ'ব (প্ৰশিক্ষণত ব্যয় কৰা সময়কে ধৰি) যিখিনি চৰকাৰে প্ৰয়োজনীয় বুলি বিবেচনা কৰিব পৰা সময়লৈ বৃদ্ধি কৰিব পাৰে, ইয়াৰ পিছত তিনি বছৰৰ বাবে প্ৰদান কৰা হোম গাৰ্ডছৰ

সংৰক্ষিত বাহিনীত সেৱা আগবঢ়াব আৰু এনে সংৰক্ষিত বাহিনীত থকা কালত যিকোনো সময়তে কৰ্তব্যৰ আহ্বানলৈ আহিবলৈ দায়বদ্ধ হ'ব।"

১০. ৮নং ধাৰাত কোৱা হৈছেঃ

"হোম গাৰ্ডসকলক আৰক্ষী বাহিনীৰ সহায়ত মাতি অনা হ'ব পাৰে আৰু যেতিয়া তেওঁলোকক এনেদৰে মাতি অনা হয় তেতিয়া তেওঁলোক নিৰ্ধাৰিত ধৰণে আৰক্ষী বাহিনীৰ বিষয়াসকলৰ নিয়ন্ত্ৰণত থাকিব।"

১১. উত্তৰদাতাসকলৰ বাবে বিদ্বান পৰামৰ্শদাতাই ৰুলৰ ৩নং নিয়মৰ প্ৰতি আমাৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিছে য'ত কোৱা হৈছে যে, কোনো ব্যক্তি ২০বছৰ বয়স লাভ নকৰাকৈ আৰু ৫০বছৰ বয়স সম্পূৰ্ণ নোহোৱালৈ হোম গাৰ্ডৰ সদস্য হিচাপে নিযুক্তি লাভ কৰিব নোৱাৰিব। বিদ্বান পৰামৰ্শদাতাই দাখিল কৰিছিল যে ইয়াৰ অৰ্থ হ'ল- হোম গাৰ্ডৰ এজন সদস্যৰ ৫০বছৰ বয়সলৈকে কাম কৰি থকাৰ অধিকাৰ আছে। আমি একমত নহওঁ। ৫০বছৰ বয়স হৈছে সৰ্বাধিক সীমা যাৰ পিছত হোম গাৰ্ডৰ এজন সদস্যক নিযুক্তি দিব নোৱাৰি। মণিপুৰ হোম গাৰ্ডছ ৰুল ১৯৮১-ৰ নিয়ম ৭-ত কোৱা হৈছে যে, হোম গাৰ্ডছৰ সদস্যৰ কাৰ্যকাল ৩বছৰ হ'ব, এবাৰ নিযুক্তি পালে তেওঁ পুনৰ নিযুক্তিৰ বাবে যোগ্য হ'ব। অৱশ্যে, নিয়ম ৮-ত কোৱা হৈছে যে, হোম গাৰ্ডছৰ এজন সদস্যই ৫৫বছৰ বয়স নোহোৱালৈকে এনে সদস্য হৈ থাকিব পাৰে। সেয়েহে, হোম গাৰ্ডৰ সদস্য নিযুক্তিৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যকাল মাত্ৰ তিনি বছৰ হ'ব পাৰে, আৰু তেওঁক সময়ে সময়ে পুনৰ নিযুক্তি দিব পাৰি, কিন্তু তেওঁ ৫৫বছৰ বয়সৰ পিছত সেৱাত অব্যাহত থাকিব নোৱাৰিব।

১২. হোম গাৰ্ডছ আইন আৰু নিয়মাৱলীৰ ব্যৱস্থাসমূহ পৰ্যবেক্ষণ কৰিলে দেখা যায় যে, হোম গাৰ্ডছ এক সংৰক্ষিত বাহিনী, যি জৰুৰীকালীন অৱস্থাত ব্যৱহাৰ কৰিব লগা হয়, কিন্তু ই আৰক্ষী, অৰ্ধসামৰিক বাহিনী বা সেনাৰ দৰে সেৱা নাছিল, আৰু এজন সদস্যৰ ৫৫বছৰ বয়সলৈকে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি থকাৰ কোনো অধিকাৰ নাই। আমি দিল্লী উচ্চ ন্যায়ালয়ে *ৰাজেশ মিশ্ৰ বনাম গভাৰ্ণমেন্ট অৱ এন.চি.টি. অৱ দিল্লী* ৯৮ (২০০২) ডি.এল.টি. ৬২৪ (ডি.বি.)ত গ্ৰহণ কৰা দৃষ্টিভংগীক অনুমোদন জনাইছো।

১৩. প্ৰাৰম্ভিক নিযুক্তি ৩বছৰৰ বাবে হয়, যি কমাণ্ডেন্টৰ বিৱৰণত হয়(কমাণ্ডেন্ট জেনেৰেলৰ অনুমোদন সাপেক্ষে) হোম গাৰ্ডছৰ এজন সদস্যক পুনৰ নিযুক্তি দিব নে দিব নোৱাৰিব।

১৪. হোম গাৰ্ডছৰ ধাৰণাটো আছিল- আইন-শৃংখলা বজাই ৰখা আৰু বানপানী, জুই, দুৰ্ভিক্ষ আদিৰ দৰে জৰুৰীকালীন অৱস্থাৰ মোকাবিলা কৰা লগতে অসামৰিক প্ৰতিৰক্ষাৰ বাবে আৰক্ষীৰ সহায়ক হিচাপে এক স্বেচ্ছাসেৱী নাগৰিক বাহিনী স্থাপন।

১৫. ওপৰত উল্লেখ কৰা কাৰণসমূহৰ বাবে এই আপীলসমূহ গ্ৰহণ কৰা হয় আৰু খণ্ড বিচাৰপীঠৰ লগতে বিদ্বান একক ন্যায়াধীশৰ বিচাৰাধীন ৰায় বাতিল কৰাৰ লগতে, গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ত দাখিল কৰা লেখ আবেদনসমূহ নাকচ কৰা হয়। খৰচৰ সন্দৰ্ভত কোনো আদেশ থাকিব নোৱাৰিব।

১৬. এই গোচৰটো সমাপ্ত কৰাৰ আগতে আমি ক'ব বিচাৰিছো যে, কেইবাখনো ৰাজ্যত হোম গাৰ্ডছ আইনৰ অপব্যৱহাৰ হোৱা দেখা গৈছে। সেয়েহে, কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে

এনে এখন ৰাজ্যত হোম গাৰ্ডছৰ বাবে পুঁজি মুকলি নকৰাৰ কথা বিবেচনা কৰিব পাৰে য'ত, আইনখনৰ ব্যৱস্থাসমূহ কঠোৰভাৱে পালন কৰা হোৱা নাই।

বি. বি. বি.

আপীল অনুমোদিত।

অনুবাদ: ড. অৰ্চনা দেৱী, কনিষ্ঠবৰ্গ অনুবাদক

অনুবাদ শাখা, গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

DISCLAIMER

The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

“স্থানীয় ভাষালৈ অনূদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্ৰত অনূদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ'ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বুলি বিবেচিত হ’ব।”